

Edward Górecki

Eucharystia w życiu wspólnoty parafialnej

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 48/3-4, 53-65

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. EDWARD GÓRECKI
Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu

EUCHARYSTIA W ŻYCIU WSPÓLNOTY PARAFIALNEJ¹

Według wymogu kanonu 528 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego sprawowanie Eucharystii ma się stać centrum parafialnego zgromadzenia wiernych. Odpowiedzialnym za realizację tego zadania w parafii prawodawca czyni proboszcza, ich własnego pasterza. Ten zgodnie z kan. 519 zobowiązany jest do pełnienia duszpasterskich zadań w stosunku do powierzonych mu osób w zakresie nauczania, uświęcania i kierowania. Wspomniany kan. 519 przypomina współczesnym odpowiedzialnym za parafię duchownym (proboszczom, administratorom), że ciążące na nich wielorakie obowiązki winni wykonywać przy współudziale także innych prezbiterów i diakonów oraz niosących pomoc wiernych świeckich.

Zajmowanie się Eucharystią we wspólnocie parafialnej, która nie może nie być zorientowana na ten rodzaj obecności w niej Chrystusa, postuluje najpierw niezbędną refleksję nad parafią jako taką i tkwiącymi w niej czynnikami wspólnototwórczymi. W oparciu o nie można się pokusić o ukazanie parafii żyjącej lub mającej żyć Eucharystią. Wspomniana kolejność refleksji przesądza zarazem o podziale niniejszego przedłożenia na dwie części. W całości będzie ono miało charakter kanonistyczno–teologiczny.

I. Parafia wspólnotą wiernych

1. Kodeks Jana Pawła II z 1983 r. rozróżnia parafię kanonicznie ustanowioną na stałe (paroecia – kan. 515 § 1) i parafię tymczasową (quasiparoecia – kan. 516 § 1). Określnikiem ich charakteru

¹ Referat wygłoszony podczas sympozjum naukowego „Eucharystia we wspólnocie Kościoła” w dniu 1 czerwca 2005 r. na Wydziale Prawa kanonicznego UKSW w Warszawie.

i przynależności wiernych będzie albo kryterium terytorialne, co zazwyczaj ma zastosowanie, albo kryterium personalne. Oprócz tego w kan. 516 § 2 uwzględnia wspólnotę wiernych, która nie może zostać erygowana jako parafia lub parafia tymczasowa. Tej mającej funkcjonować w ramach istniejącej kanonicznej struktury a zarazem stanowiącej jakąś odrębność grupie wiernych, biskup diecezjalny – jak stwierdza cytowany kanon – ma obowiązek zapewnić w inny sposób opiekę duszpasterską, co niewątpliwie wiąże się z uwzględnieniem jakiejś, przynajmniej jej częściowej samodzielności. Rozwiązanie podane w kan. 516 § 2 spotykamy zasadniczo tam, gdzie wyznacznikiem przynależności do tak rozumianej samodzielności wspólnoty jest kryterium terytorialne.

Oprócz wspomnianych już struktur, tworzonych ze względu na dobro duchowe wiernych, Kodeks wymienia rektorów kościołów i kapelanów, którzy również są ustanawiani dla opieki duszpasterskiej wiernych. Wprawdzie rektora mianuje kompetentny biskup ze względu na istniejący kościół, jednak prawodawca liczy się z posługą rektora w stosunku do wspólnoty przychodzących do kościoła rektoralnego wiernych. Kapelani są ustanawiani przez biskupa diecezjalnego dla określonej grupy ludzi, „jakiejś wspólnoty lub specjalnego zespołu wiernych”, aby zgodnie z kan. 564 otoczyli te osoby przynajmniej częściowo stałą troską pasterską. Obojętnie czy chodzi o kapelana domu zakonnego czy kapelana pełniącego swoją posługę w szpitalu, więzieniu, w domu poprawczym, na lotnisku, w stosunku do migrantów, uciekinierów nie znających języka itp., wszędzie jest on kierowany do grupy wiernych ze względu na ich potrzeby religijne.

2. Pozostawiając na boku sprawę innych struktur duszpasterskich, zgodnie z tematem mego przedłożenia zajmę się parafią. Najpierw należy sobie uświadomić jej elementy składowe. Zostały one wymienione w kan. 515 § 1.

Parafia jest najpierw wspólnotą wiernych. Określenie jej w oryginalnym języku łacińskim jako „*communitas christifidelium*” daje do zrozumienia, że nie ma to być tylko społeczność (*societas*) osób jakoś żyjących obok siebie. Postuluje taką relacyjność międzyosobową wiernych, by na drodze „kościelnego uspołecznienia” miało miejsce ich permanentne przechodzenie od ewentualnego stanu osób żyjących obok siebie do stanu ludzi umotywowanego ukierunkowania ku wspólnotcie. Parafia, będąca socjologicznie społeczno-

ścią dzięki jej duchowemu wymiarowi, ma się stać coraz bardziej wspólnotą. Wpływ na to ma niewątpliwie większa jej stabilność i trwałość.

Parafię powołuje do istnienia w Kościele partykularnym przewodzący mu biskup diecezjalny, który skierowuje do niej kapłana jako jej własnego pasterza, nazywanego proboszczem. Ten spełnia w parafii posługę pasterską pod zwierzchnictwem biskupa diecezjalnego.

Pasterska piecza proboszcza obejmuje nauczanie i uświęcanie powierzonych mu wiernych i osób poszukujących oraz kierowanie nimi. Wspomniana piecza ma się kierować dobrem osób, uwzględniając niezbędne mechanizmy wychowawczo – psychologiczne i współczesne zapotrzebowanie na dialog.

3. Przedstawione powyżej ujęcie parafii zawiera jej niezbędne teologiczno – kanoniczne składniki. Jednak historyczna ewolucja form skupiania wiernych i służenia im mogła spowodować wytworzenie się pewnego schematu czy zbyt administracyjnego podejścia, utrudniających właściwą służbę. Stąd w pierwszej połowie 20 wieku pojawiające się tendencje a nawet próby odejścia od dotychczasowego sposobu obejmowania troską wszystkich parafian niezależnie od ich ześwieczenia na rzecz zajęcia się osobami zaangażowanymi i tworzenia tzw. wspólnot podstawowych. W ten sposób kwestionowano przydatność dotychczasowego systemu parafialnego². Próby te zostały przewyżczone. Z jednej strony przez wizję parafii rozumianej przez Pawła VI jako wspólnota wspólnot³, z drugiej – dzięki obronie instytucji parafii w jej erygowanym lub skorygowanym zakresie, zawartej w soborowych i posoborowych dokumentach kościelnych⁴ oraz w wypowiedziach papieskich⁵.

² F. Connan – J. C. Barreau, *Die Pfarrei von Morgen. Vorschläge zur Neugestaltung*, Luzern 1968, s. 16-17.

³ Paweł VI w r. 1977 określił Kościół jako wspólnotę wspólnot, w: *Kathpress* 61 (1977) z dnia 29.3.1977, s. 6.

⁴ KL 42, KK 26a i 28b, DB 30 i 32; Paweł VI, *MP Ecclesiae Sanctae* z 6.8.1966, I, nr 21§1: Aas 58(1966)ss. 757-787, Posoborowe Prawodawstwo Kościelne, wyd. E. Szafranski (=PPK), I/1, Warszawa 1969, nr 81; Jan Paweł II, adh. *Catechesi tradendae* z 16.10.1979, nr 67: Chrześcijanin w świecie. Zeszyty ODISS nr 91-92 (1980), s. 179; Jan Paweł II, adh. *Christifideles laici* z 30.12.1988 (=CHL) nr 26: wyd. WWKA, Wrocław 1989, s. 66.

⁵ Jan Paweł II, przemów. W Utrechcie (12.5.1988) n. t. Parafia wspólnotą wiary, nadziei i miłości, w: *L'Osservatore Romano*, wyd. pol., 6(1985) zesz. nadzwycz. I, s. 7; Jan Paweł II, przemów. Do biskupów CSRF (26.6.1992), w: *L'Osservatore Romano*, *Wochenausgabe in deutscher Sprache* 22 (1992), nr 30, s. 10-11.

Z powyższymi autorytatywnymi wypowiedziami Kościoła koresponduje i pozwala pogłębić zagadnienie parafii to, czym były pierwotne gminy chrześcijańskie. Badania ukazują, że określenie „eklesia” oznaczało zgromadzenie miejscowej grupy wierzących w Chrystusa, czyli w konkretnym miejscu (Dz 5,11; 13,1; 1Kor 1,2; Kol 4,16; 1Tes 1,1; 2 Tes 1,1; Ap 2,1; 2,12). Pierwotne rozumienie Kościoła jako miejscowej wspólnoty wierzących wyraża wewnętrzną bliskość członków tej wspólnoty i adekwatność jej nazwania Kościołem a także uwydatnia – jak stwierdza J. A. Coriden – jakies logiczne pierwszeństwo osobistego doświadczenia zaczerpniętego ze specyficznie ludzkiego klimatu panującego we wspólnotcie⁶. Tenże autor w związku z tym daje do zrozumienia, że dzisiejsza parafia i jej podobne miejscowe wspólnoty są porównywalne z tymi najwcześniejszymi zgromadzeniami wiernych opisanymi w Nowym Testamencie. Albowiem również one swoją wspólnotowością wyrażają tę pierwotną lokalną rzeczywistość Kościoła⁷.

4. W naszym rozważaniu o parafii naświetlenie jej teologicznego aspektu służy nauka św. Pawła o Kościele jako Ciele Chrystusa (Ef 1,22-23), według której każdy członek Kościoła jest ważnym i żywym organem jego całości. Każdy ma się przyczyniać do jego wzrostu w miejscu i we wspólnotcie, do której należy (1Kor 12, 14-30). Stopień i sposób tego wkładu jest uwarunkowany z jednej strony możliwościami każdego i darami Ducha Świętego, z drugiej – osobistym zaangażowaniem i utożsamianiem się z Kościołem. Współudział związany ze współodpowiedzialnością za Kościół jest dziełem poszczególnych osób i ich wkładem dla dobra całego Kościoła. Wspomniane współdziałanie ma miejsce przede wszystkim we wspólnotcie parafialnej. Niewątpliwie owocem ich kościelnej aktywności jest pogłębienie i poszerzenie zasięgu zbawczego wpływu parafii. Równocześnie w ten sposób i na tym miejscu, w tej wspólnotcie parafialnej urzeczywistnia się; „jeden jedyny Kościół katolicki”⁸.

Pogłębienie teologicznego rozumienia parafii umożliwiają również wypowiedzi teologów. K. Rahner uważa parafię za podstawowo-

⁶ J. A. Coriden, *The Foundations of the Rights of Parishes*, w: *Ius et vita in missione Ecclesiae*. Acta Symposii Internationalis Iuris Canonici, Libreria Editrice Vaticana 1994, s. 509.

⁷ Tamże, s. 510.

⁸ KK 23a. Te słowa należy rozumieć zawsze w łączności z biskupami a przez nich z Ojcem św.

we urzeczywistnianie Kościoła jako faktu. Sprawowanie Eucharystii w konkretnym miejscu jest najbardziej intensywnym wydarzeniem. Parafia jest prawdziwym Kościołem, w którym Kościół powszechny się urzeczywistnia i uobecnia⁹. J. A. Coriden w następujący sposób rozwija swoją myśl: w każdej miejscowej wspólnotie wiernych (oprócz innych i w parafii) Bóg w Duchu Świętym powołuje te osoby, które łączy przyjęcie Radosnej Nowiny i sprawowanie Eucharystii. W takiej wspólnotie jest obecny Chrystus a dzięki Niemu także jeden, święty, katolicki i apostołski Kościół. Miejscowa wspólnota parafialna jest kamieniem – fundamentem Kościoła¹⁰. A. Wikenhauser jest zdania, że każda gmina chrześcijańska według Pawłowej koncepcji uobecnia cały Kościół i partycypuje w jego przymiotach¹¹.

II. Parafia wspólnotą eucharystyczną

Po refleksji nad fenomenem parafii i jej zadaniami z kolei należy zbadać znaczenie najczcigodniejszego sakramentu Kościoła – Eucharystii dla wspólnoty parafialnej. W związku z tym istnieje potrzeba zajęcia się następującymi zagadnieniami: nauką Kościoła o Eucharystii, udostępnieniem parafianom bogactwa eucharystycznej obecności Chrystusa oraz wynikającymi z rzeczywistości eucharystycznej konsekwencjami dla wspólnoty parafialnej oraz jej członków.

1. Podstawowe sformułowania nauki Kościoła o Eucharystii

Zbędnym byłoby przytaczanie w tym miejscu wypowiedzi Kościoła na temat Eucharystii w ujęciu chronologicznym, historycznym. Wystarczy sięgnięcie do nauki Soboru Watykańskiego II, która została zawarta w jego dokumentach, zwłaszcza w Konstytucji o liturgii świętej, Konstytucji dogmatycznej o Kościele oraz Dekrecie o posłudze i życiu kapłanów. W oparciu o nie zostało przez Papieską Komisję ds. Rewizji Kodeksu Prawa Kanonicznego opracowane brzmienie kan. 897, zawierające kwintesencje nauki Kościoła

⁹ *Zur Theologie der Pfarre*, w: *Die Pfarre. Von der Theologie zur Praxis*, wyd. K. Rahner, Freiburg i Br. 1956, s. 31-34.

¹⁰ J. A. Coriden, dz. c., 524.

¹¹ *Die Kirche als die mystische Leib Christi nach Apostel Paulus*, Münster i W. 1937, s. 128.

o Eucharystii. Treść tego kanonu stanowi punkt wyjścia dla następujących po nim unormowań. Pozwolę sobie na jej przedstawienie w 7 punktach w kolejności podyktowanej kryterium logicznego związku i wynikania. Rzeczywistość Eucharystii według tego kanonu jest:

- pamiątką śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa;
- uwiecznieniem Ofiary Krzyża, które wyraża się w rzeczywistej obecności Chrystusa, uobecnieniu Jego Ofiary i daniu Siebie na pokarm;
- szczytem i źródłem kultu Bożego;
- szczytem i źródłem życia chrześcijańskiego;
- środkiem dzięki któremu Kościół ustawicznie żyje, buduje się i wzrasta;
- środkiem oznaczającym i sprawiającym jedność Kościoła – Ludu Bożego;
- centrum ukierunkowania i związku z nią pozostałych sakramentów i wszelkiej działalności apostołskiej.

Z przedstawionego bogactwa, głębi i centralnego umiejscowienia Eucharystii w życiu Kościoła i wiernych wynika, że – jak stwierdza kanon 898 – zasługuje on na najwyższy ich szacunek. Dotyczy to zarówno Eucharystii jako Ofiary i Pokarmu jak również Obecności Chrystusa poza Mszą św. Wspomniany kanon zobowiązuje duszpasterzy do wyjaśniania wiernym bogactwa nauki o Eucharystii i pouczanie o ich obowiązkach względem niej. Ma się to niewątpliwie dzieć uwzględniając wiek i poziom słuchaczy.

A. Uwiecznienie i uobecnienie Ofiary Krzyżowej Chrystusa. W uchwale Soboru Watykańskiego II powiedziano, że Eucharystyczną Ofiarę Ciała i Krwi ustanowił Chrystus podczas Ostatniej Wieczerzy „dla utrwalenia Ofiary Krzyża” i powierzył Kościołowi¹². Sobór nazywając Eucharystię sakramentem miłosierdzia, znakiem jedności i węzłem miłości, akcentuje zarazem jej charakter uczty, w której ma miejsce pożywanie Chrystusa, napełnienie duszy łaską i otrzymanie zadatku przyszłej chwały¹³.

Ustanowiciel Eucharystii kierując się wyjątkową miłością do odkupionych przez Niego ludzi, chciał aby ta miłość znalazła wyraz

¹² KL 47.

¹³ Tamże.

w permanentnym uobecnianiu w sposób sakramentalny Jego dokonania na Krzyżu. Stałe uobecnianie Ofiary Krzyżowej, jest uobecnianiem z wszystkimi jej konsekwencjami. Nadal dokonuje się na ołtarzach przeproszenie i wynagrodzenie Ojcu Niebieskiemu za grzechy ludzi oraz Jego szczególnie uwielbienie.

Eucharystia jako pokarm duchowy, ściśle związany z samą Ofiarą, nadaje wyrażonej w niej miłości Chrystusa szczególny wymiar i moc przekonywującą. Pan bowiem – jak stwierdza dokument Kongregacji Obrzędów – ofiaruje się we Mszy św., gdy staje się obecny sakramentalnie jako duchowy pokarm wiernych pod postaciami chleba i wina¹⁴.

Eucharystia w całej swojej pełni rozważana oprócz samego sprawowania Mszy św. i z nią związanej Komunii św. obejmuje także kult Świętych Postaci przechowywanych po Mszy św. Celem tego kultu jest „rozszerzanie łaski Najświętszej Ofiary”¹⁵.

B. Eucharystia szczytem i źródłem kultu Kościoła. Najdoskonalszego aktu uczenia i uwielbienia dokonał Jezus Chrystus. Łącząc w swojej osobie bóstwo i człowieczeństwo był zdolny reprezentować ludzkość oraz oddać Ojcu Niebieskiemu należną cześć oraz przeprosić i wynagrodzić za grzechy ludzi. Szczytem Jego odkupieńczej działalności była Ofiara Krzyżowa. Jej uobecnianie z woli Chrystusa prowadzi do logicznego wniosku, że poza nią nie może mieć miejsce adekwatny akt kultu godny Boga. Ponieważ jej uobecnianie dokonuje się w Kościele przy udziale jego wiernych, dlatego Eucharystyczna Ofiara jest dziełem nie tylko Chrystusa, lecz również Kościoła. Wypełniając z Chrystusem wspomniany kult, Kościół spełnia także rolę kapłana i daru ofiarnego, ofiaruje Chrystusa Ojcu a zarazem „siebie samego całego ofiaruje z Nim”¹⁶. Stąd w dokumentach Kościoła Eucharystyczna Ofiara określana jest jako szczyt i źródło całego kultu Kościoła¹⁷. Oprócz uwielbienia, prośby, przeproszenia i wynagrodzenia treścią i formą kultu Boga jest także dziękczynienie za wszystkie dobra udzielone przez Boga w akcie stwórczym i zbaw-

¹⁴ Kongregacja Obrzędów, instr. *Eucharisticum mysterium* z 25.5.1967 (=EM), nr 3b; PPK, I/3, nr 1078n.

¹⁵ EM 3g.

¹⁶ KK 11; EM 3c.

¹⁷ KK 11; EM 3e i 6.

czym. To wszystko znajduje wyraz w Eucharystii¹⁸. Fakt, że w Eucharystii jest obecny w sakramentalny sposób prawdziwy Bóg, sprawia, że sama Eucharystia staje się przedmiotem kultu należnego tylko Bogu. Wspomniany kult przysługuje na równi z Ofiarą Eucharystyczną i z nią związaną Uctą także Postaciom poza Mszą św. Oddając kult Chrystusowi w Eucharystii oddaje się go przez Niego Ojcu w Duchu Świętym¹⁹. W ten sposób pełniej można zrozumieć Eucharystię jako szczyt i źródło kultu składanego przez Kościół.

C. Eucharystia a życie chrześcijańskie. Życie prawdziwie chrześcijańskie jest udziałem w życiu Boga. Udostępnienie tej zaszczytnej możliwości ludziom nastąpiło dzięki odkupieńczemu dziełu Boga Człowieka, zwłaszcza Ofierze Krzyża, dziełu przez które Jego uczniowie stają się przybranymi braćmi Chrystusa i dziećmi Bożymi. Dzięki Chrystusowi nastąpiło nie tylko otwarcie możliwości tego życia. On jest także jego miarą i drogą. Liczy się naśladowanie Chrystusa w życiu z pomocą wysłużonej przez Niego łaski. Szczególną rolę na tej drodze spełnia sakramentalne uobecnienie Ofiary Krzyża. Ponieważ we Mszy św. jest obecny Chrystus, dlatego Eucharystię określa się jako źródło i szczyt całego życia chrześcijańskiego²⁰. Instrukcja Kongregacji Obrzędów Eucharisticum mysterium mówi, że w Eucharystii mieści się szczyt działalności, przez którą Chrystus uświęca świat²¹.

Częścią składową tak pojętego życia chrześcijańskiego jest aktywność wiernych, rozumiana zarówno jako osobowa dyspozycyjność dla Pana jak i działalność apostołska, będąca odpowiedzią na zbawczą aktywność Chrystusa, odpowiedzią wdzięczności kierowanej łaską.

D. Eucharystia a Kościół i jego jedność. Dotychczasowe rozważanie o Eucharystii pozwala dostrzec jej aspekt kościołotwórczy. Celebrowanie Chrystusowej Ofiary dokonuje się w zgromadzeniu wierzących w Niego. Wyraża to widzialność Kościoła a także jego jedność. Wspólnota życia Bożego i jedność ludu Bożego, na których opiera się Kościół – jak stwierdza cytowana instrukcja – przez Eucharystię

¹⁸ EM 3c.

¹⁹ EM 3f i 6.

²⁰ KK 11; EM 3e.

²¹ EM 6.

w odpowiedni sposób się wyraża i cudownie urzeczywistnia²². Dzięki Eucharystii Kościół żywiąc się nią nieustannie żyje i wzrasta zarówno jako całość jak i w poszczególnych lokalnych wspólnotach wiernych. Gdzie więc są pasterze i sprawowana jest Eucharystia, tam istnieje Kościół. Nie można przeoczyć także innego aspektu eklezjotwórczego. Kościół nie jest wspólnotą ludzi pasywnych, tylko korzystających. Jego natura i wielorakość posług wymagają aktywności ludzkiej, która kształtuje się i rozwija dzięki Kościołowi i dla jego dobra, dla jego posługi, także w duchu ekumenicznym dla jego jedności.

2. Udostępnienie wiernym bogactwa eucharystycznej obecności Chrystusa

Prawodawca stawiając w kan. 528 § 2 wymóg, aby sprawowanie Eucharystii stało się centrum parafialnego zgromadzenia wiernych, oczekuje od proboszcza inwencji i gorliwości w tej sprawie. Dla tego eucharystocentryzmu rozumianego zarówno jako składanie Ofiary i z nią związanego przyjmowania Ciała Pańskiego jak i uczenie eucharystycznych Postaci poza Mszą św. nie są obojętne różne uwarunkowania, z którymi trzeba się liczyć, usiłując zarazem o wypracowanie najkorzystniejszych.

A. Uprzysiężenie wiernym owocu zbawczego dzieła Chrystusa w ustanowionej przezeń Eucharystii, dokonuje się najpierw w nauczaniu, które dociera do człowieka w różnej postaci. Słowa Jezusa Chrystusa i naukę Kościoła przekazuje się w homilii, katechezie, konferencjach, w dyskusji w grupach, w rozmowach z parafianami, w massmediach a nawet ogłoszeniach. Wszystkie wymienione sposoby komunikowania winny uwzględniać zdolność percepcji przedstawionej nauki oraz adekwatną formę nawiązującą do mentalności dzisiejszego człowieka. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na prawo wiernych i obowiązek Kościoła do chrześcijańskiej ich formacji, sformułowane w kanonach 213, 217 i 229 § 1.

Przedmiotowo sprawę ogólnie ujmując istnieje potrzeba prezentowania wiernym nauki o Eucharystii przedstawionej skrótowo w poprzednim punkcie. Wymaga tego chłonność pewnej części wiernych. Dla innych wydaje się konieczna roztropna modyfikacja programu.

²² EM 6.

Szczegółowiej przedmiot nauczania o Eucharystii winien obejmować m.in.:

- obiektywną wartość i doniosłość Eucharystii jako Ofiary Chrystusa, Pokarmu i Postaci eucharystycznych czczonych podczas adoracji;
- wartość i znaczenie dla życia wewnętrznego człowieka wspomnianej potrójnej rzeczywistości eucharystycznej;
- wartość łączenia przez wiernych własnych ofiar z Ofiarą Krzyżową Chrystusa i znaczenie owoców Mszy św. w różnych sytuacjach ludzkich (intencje mszalne);
- znaczenie pielęgnowania szacunku dla eucharystycznego sacrum m.in. przez post eucharystyczny (kan. 897, 919);
- znaczenie powtórnego przyjmowania Komunii św. w tym samym dniu, przyjęcia jej pod dwiema postaciami i przyjęcia wiatyku (kan. 917, 921, 925);
- zagadnienie dobrego przygotowania dzieci do pierwszej Komunii św. (kan. 914);
- związek Eucharystii z otwartością i wrażliwością na drugich (ich potrzeby, ekumenizm);
- wyjaśnienie, kto może przystąpić do Komunii św. oraz znaczenie sakramentu pokuty w tej materii (kan. 915, 916).

B. Całość kierowania parafią wymaga od proboszcza owego eucharystocentryzmu m.in. pod względem organizacyjnym, by zabezpieczono nauczanie w tej materii, wierni mieli dostęp do sakramentalnej spowiedzi, zostali włączeni w to ważne dzieło kultu i formacji eucharystycznej.

Wśród uszczegółowionych wymogów dotyczących Eucharystii w zakresie kierowania parafią, zawartych w Kodeksie Prawa Kanonicznego, liście apostołskim Jana Pawła II „*Mane nobiscum Domine*”²³, dokumentów Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów: instr. „*Redemptionis Sacramentum*”²⁴ i „*Rok Eucharystii. Sugestie i propozycje*”²⁵ warto wymienić następujące:

²³ Jan Paweł II, list apost. *Mane nobiscum Domine* (=MND) z 7.10.2004: L'Osservatore Romano, pol. wyd. 26 (2005) nr 1, s. 4-11.

²⁴ Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, instr. *Redemptionis Sacramentum* o zachowaniu i unikaniu pewnych rzeczy dotyczących Najświętszej Eucharystii z 25.03.2004 (=RS): Kraków 2004.

²⁵ Tenże, *Rok Eucharystii. Sugestie i propozycje* z 15.10.2004 (=RESP): Kraków 2004.

- umożliwienie i ułatwienie wiernym uczestnictwa we Mszy św. niedzielnej i świątecznej czy nawet w zwykłe dni tygodnia (kan. 904, 905);
- w razie konieczności wykorzystanie na ten cel odpowiedniego pomieszczenia czy obiektu sakralnego niekatolickiego po uprzednim zezwoleniu ordynariusza (kan. 932, 933);
- przygotowanie niedzielnej i świątecznej celebry z jej aktywnymi uczestnikami (kan. 899 § 2-3)²⁶;
- pielęgnowanie podczas celebrowanej Mszy św. oraz w kulcie eucharystycznym poza nią żywej świadomości rzeczywistej obecności Chrystusa i dbanie o to, by dawać jej świadectwo tonem głosu, gestami, sposobem poruszania się, całym zachowaniem²⁷;
- odprawianie Mszy św. za parafian (kan. 534);
- troska o to, by chorzy mogli przyjąć Komunię św. a znajdujący się w niebezpieczeństwie śmierci Ciało Pańskie na sposób Wiatyku (kan. 911,922);
- w uzasadnionych sytuacjach umożliwienie Komunii św. poza Mszą św. (kan. 918);
- umożliwienie adoracji Najświętszego Sakramentu w kościołach i kaplicach, w których jest on przechowywany; co jest możliwe dzięki odpowiedniemu technicznemu zabezpieczeniu lub dyżurującą według kan. 934 § 2 osobę czy innych wiernych (kan. 937);
- organizowanie publicznych adoracji z wystawionym Najświętszym Sakramentem (kan. 941 § 1), mogących stać się szkołą modlitwy wspólnej i osobistej dzięki niezbędnym chwilom ciszy²⁸;
- przygotowanie procesji w uroczystość Ciała i Krwi Chrystusa wspólnie z wiernymi oraz udział wiernych w różnych dniach, kongresach eucharystycznych na szczeblu parafialnym, międzyparafialnym, diecezjalnym czy narodowym lub regionalnym²⁹;
- ułatwić odkrycie na nowo własnego kościoła parafialnego³⁰.

3. Niektóre konsekwencje wynikające z Eucharystii dla wspólnoty parafialnej i jej członków

A. Parafia według zamierzeń Kościoła jest wspólnotą wierzących w Chrystusa, przyjmujących Jego Słowo i posilających się Jego Cia-

²⁶ RS 58

²⁷ MND 18

²⁸ Tamże; RESP 35.

²⁹ EM 67.

³⁰ RESP 35.

łem eucharystycznym. To ma wszystkich jej członków jednoczyć i czynić otwartymi na łaski i dary, którymi poprzez Kościół chce ich Bóg obdarować. Wspomniane otwarcie na pierwszym miejscu ma być otwarciem na Boga, z którym ściśle wiąże się właściwe otwarcie na człowieka. Zastosowane tutaj określenie „otwartość” wymaga pogłębienia teologicznego i na tym gruncie Kościół jest komunią³¹. Soborowa konstytucja dogmatyczna o Kościele w nr 6 dostarcza szeregu obrazów biblijnych (owczarni, trzody, winorośli, duchowej budowli, świętego miasta), które – jak stwierdza Jan Paweł II – rzeczywistość Kościoła – Komunii ukazują w nieodłącznym dla niej wymiarze „zjednoczenia chrześcijan z Chrystusem i ich wzajemnej jedności”³². Rzeczywistość Kościoła – Komunii – jak mówi papież – zajmuje centralne miejsce wewnątrz „misterium” Bożego planu zbawienia ludzkości³³, realizowanego m.in. w parafii.

Tajemnica Eucharystii przekazana Kościołowi, niewątpliwie spełnia wyjątkową rolę w tajemnicy Kościoła – Komunii. Jan Paweł II w encyklice „*Ecclesia de Eucharistia*” po stwierdzeniu, że Kościół żyje dzięki Chrystusowej Eucharystii³⁴, to rozwija i dodaje, że Eucharystia tworzy komunie i wychowuje do komunii³⁵, a będąc sakramentem komunii kościelnej, nie może nie prowadzić do starań zmierzających do usunięcia rozdzwinków m.in. zaangażowania na rzecz ekumenizmu³⁶. Oznacza to, że jedność jest zadana rzeczywistością Kościoła – Komunii i podziały m.in. są zniekształceniem wewnętrznej struktury Kościoła i nieprzyjmowaniem pełnego wymiaru Chrystusowej Eucharystii.

Tworzenie wspólnoty parafialnej w oparciu o tę jej głęboką wewnętrzną rzeczywistość, pogłębianie bliskości żyjących w niej osób dzięki Eucharystii i stąd czerpiąca dobrze rozumiana ich aktywność, przesądzą o tym, że wspólnota ta będzie się stawała coraz bardziej wspólnotą eucharystyczną.

³¹ Paweł VI, przemów. 8.06.1966: *Insegnamenti* 4 (1966) 794.

³² Jan Paweł II, adh. *Christifideles laici* (=ChL), nr 19d: wyd. tekst pol. WWKA, Wrocław 1989.

³³ Tamże, nr 19e.

³⁴ Jan Paweł II, enc. *Ecclesia de Eucharistia* (=EdE) z 17.04.2003, nr 6a: tekst pol. Wyd. TUM, Wrocław 2003.

³⁵ Tamże, nr 40.

³⁶ Tamże, nr 43.

B. Komunia z Chrystusem nie może nie prowadzić do drugiego człowieka. Jest to zadane samym rozumieniem Kościoła jako komunii. Jednak Jan Paweł II idzie dalej i stwierdza, że Eucharystia jest nie tylko wyrazem komunii w życiu Kościoła, lecz także programem solidarności dla całej ludzkości³⁷ i z całą ludzkością. Każda Msza św. uczy chrześcijanina być „rzecznikiem komunii, pokoju i solidarności” we wszystkich okolicznościach życia. Eucharystię nazywa papież „wielką szkołą pokoju”, przygotowującą do zaangażowania w życie społeczne, kulturalne i polityczne³⁸. Jest ona bodźcem do czynnego zaangażowania się w budowę społeczeństwa bardziej sprawiedliwego i braterskiego³⁹. Za niegodne wspólnoty chrześcijańskiej uważa Jan Paweł II, idąc za św. Pawłem (1Kor. 11, 17-22. 27-34), uczestnictwo w Wieczery Pańskiej w sytuacji podziału i obojętności wobec ubogich⁴⁰. Ojciec św. wzywa, by Rok Eucharystii uczynić okresem, w którym m.in. wspólnoty parafialne w szczególny sposób postarają się zaradzić czynną braterską pomocą którejs z licznych form ubóstwa: głodu, chorób w krajach na drodze do rozwoju, samotności starców, trudności przeżywanych przez bezrobotnych i emigrantów⁴¹.

Zakończenie

Refleksja przeprowadzona na temat wyznaczony w tytule przedłożenia skłania do wniosku, że jeżeli wspólnota parafialna ma być prawdziwą wspólnotą kościelną winna być ciągle kształtującą się i pogłębiającą wspólnotą eucharystyczną. Eucharystia jest dla parafii solą i zaczynem.

Eucharistia nella vita della comunità parrocchiale

³⁷ MND 27.

³⁸ Tamże.

³⁹ MND 28a.

⁴⁰ EdE 20b.

⁴¹ MND 28b.